

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/3

INSERTIUNILE

se primesc la adresa
 „Românul” nr. 1/3

Mulțumite publice și
 deschisă costă ștrial 20

Manuscrisurile nu se
 napotiază

† Ioan Micu Moldovan.

Arad, 22 Sept.

În mijlocul viforului îngrozitor, ce zgu-
 duie din temelii lumea, ne sosește vestea mâr-
 nitoare, că din pădurea verde a neamului ro-
 mânesc s'a prăbușit stejarul bătrân, la care
 privisem întotdeauna cu mândrie bucuroasă,
 ca la un puternic îndemn spre glorie româ-
 nească și ca la un drapel al statorniciei fără
 teamă în slujba idealului nostru național.

Ioan Micu Moldovan a fost preot român
 în Blaj, în Blajul acela, care a văzut munca
 deșteptătoare a lui Șincai și a lui Petru Ma-
 ior, care a găzduit în modestele sale căs-
 cioare sufletul mare al lui Cipariu, care a
 dat aripi lui George Barițiu, unde a trăit și
 s'a sfârșit Augustin Bunea.

Cine nu l'a cunoscut pe Ioan Micu Mol-
 dovan? Omul mic de statură, cu ochii schin-
 teitori, cu buzele supte, fruntea încovoiată,
 cu pașii mărunți. În corpul acesta atât de
 nepretențios își aflase adăpostul un suflet
 mare, o inimă caldă, un sfânt ideal. Rămă-
 șită scumpă din generația mândră a acelora,
 cari ieșind din sclăvie, pe pragul intrării
 neamului nostru la lumina libertății cu cre-
 dință fermă în viitorul întemeiat pe virtuțile
 strămoșești ale acestui neam, au ridicat dra-
 pelul vieții libere naționale și au sădit în piep-
 turile noastre cunoașterea adevărului, că iz-
 vorul tuturor bunătăților lumesti este liber-
 tatea națională, acelea cuvinte de foc rostite

pe câmpul libertății dela Blaj în zilele furtu-
 noase din 1848, că:

*librtatea fără naționalitate este moarte
 pentru noi.*

Simbol al acestei credinți, preotul cu ade-
 vărat român Ioan Micu Moldovan a trecut
 vârsta de 80 de ani, dar în acest curs neo-
 bicinuit de lung al vieții niciodată nu s'a clă-
 tinat în tăria mărturisirei sale românești, ci
 la bine și la rău, în fața sărbătoririi cu dra-
 goste a fraților săi, ori înfruntând urgia pu-
 ternicilor, cari nizuiau frângerea acestui ste-
 jar al credinței, Ioan Micu Moldovanu a ră-
 mas pilda vie și neprihănită a iubirei de neam.

privim cu
 dulce duiosie prin vălul vremii la generația
 lui Ioan Micu Moldovanu, care ni-a lăsat
 moștenire credința în viitorul nostru româ-
 nesc

cari niciodată n'au putut să se înalțe
 la concepția altruistă a vieții, se vor ascunde
 cu rușine dinaintea luminei strălucitoare, ce
 radiază peste întreg neamul românesc din-
 spre catafalcul, pe care zace neînsuflețit în
 căsuța lui scundă și modestă dela Blaj pre-
 pozitul capitular Ioan Micu Moldovanu

Lumina aceasta încălzește inimile
 noastre năpădite azi de durerea morții și în
 mijlocul furtunei, ce a răscolit din adâncuri
 valurile, cari poartă corabia fragilă a existen-
 ței neamului nostru, figura blândă a marelui

mort dela Blaj ni se arată ca o dulce mân-
 găiere arătând calea mântuirii prin urmarea
 vieții sale curate și cinstite, rostind: cu cre-
 dință neînfrântă în viitorul tău și fără șovăire
 înfruntând orice năprăznicie a vieții, mergi
 înainte, neam românesc și — vei învinge.

Ioan Micu Moldovanu este înainte de toate
 o mândrie a bisericii greco-catolice româ-
 nești. Dar tocmai faptul acesta învederează
 mai presus de toate însemnătatea de proporții
 istorice a mortului slăvit. Căci Ioan Micu
 Moldovanu a iubit pe Christos și a fost a-
 dânc convins de adevărul, ce prezidă la te-
 meiurile bisericii sale, dar' tot atunci a mă-
 rturisit fără încunjur ființa sa românească și
 a propovăduit dogma sfântă, că religia nu
 poate contrasta cu naționalitatea și că confe-
 siunea religioasă este lipsită de sinceritate,
 când ar fi lipsită de dragostea nemărginită
 a naționalității. Să se ferească oricine în
 ceriuri după credința sa religioasă, aici pe
 pământ Români numai ca Români se pot fe-
 ricici și dreptul acestei fericiri îl pretindem și
 trebuie să-l luăm prin vrednicile noastre,
 când ni s'ar contesta. Aceasta este învățătura
 propovăduită prin viața lui Ioan Micu Mol-
 dovanu și prin aceea a marelui său ucenic,
 fericitul Augustin Bunea.

N'avem să ne tânguim deci înaintea tru-
 pului rece al aceluia, care a fost Ioan Micu
 Moldovanu. Ci mai vărtos simțim îndemnul
 de a grăi innuri de bucuroasă slăvire, că Ce-
 riul ni-a dăruit mortul acesta acum

El ne trezește din uluire și
 prin nourii încărcăți de primejdii zărim stră-
 lucind steaua conducătoare a neamului no-
 stru și auzim rostul istoriei șoptind acestui
 neam: — *credința ta te va mântui.*

Poetulul George Coșbuc.*)

*Slova care ne vestește
 Moartea drag fiului tău,
 E săgeata ce lovește
 Dureros, — sufletul meu.*

*Dar cuvinte cari să poată
 Jalea a o tâlmăci,
 Nici n'am cunoscut vre-odată
 Căci nu sunt, și nici vor fi.*

*Dureros te-a lovit soartea!
 Drag măestre-al versului,
 Tu ce trimiteai prin versuri
 Mângăere neamului.*

*Dar vai, astăzi mângăere
 Noi ar trebui să-ți dăm,
 Drag poet cuprins de jale,
 Soartea ta o deplângem...*

*O, dar ție mângăere?
 Nu-ți pot da prin scrisul meu, —
 Dar prin rugăciuni voi cere,
 Să ți-o dea Dumnezeu.*

*De-ai vedea, la noi acasă —
 Câtă jale-i la părinți!
 Câte lacrimi dânsii varsă,
 Pentru fiii lor iubiți,*

*Cari în luptă mor și lasă
 Tată fără ajutor,
 Mame cu inimă arsă
 Și soții cu prunci minori,*

*A lor lacrimi cu a tale
 Azi se vor împreuna,
 Și durerea cruntă, mare,
 Mai ușor o vei purta.*

*Căci durerea-i mai ușoară
 Când mai ai frați în dureri
 Și chinul nu te doboară
 Dacă ai și mângăeri.*

*Stropi de lacrimi sunt aceste
 Ce poetului le scriu, —
 Iară mortului să fie
 O cunună pe sicriu.*

Veronica din Sătaș.

Vitejia eroilor noștri la Ivangorod.

In 13 Iulie regimentul nr. 50 a primit ordinul următor: „Die feindliche Vorstellung bei der Schanze kote 122. östl. Szlowiki Nowe zu durchbrechen in einer Breite von 1000 m.”

Întăritura aceasta pe înălțimea 122 este
 cheia forturilor cari încunjurau cetatea Ivango-
 rod, și a fost provăzută cu cele mai moderne
 mijloace de apărare. Imprejmuită cu garduri
 de sârmă cu spini, mine, șanturi de beton eta-
 jate, tunuri moderne și mii și mii puști rusești
 așteptau pe bravii noștri soldați.

Seara s'au apropiat și rezervele. Mergeau
 voioși, mulți chiar cântând.

În 14 August dimineața la 5 ore până la 6,
 artileria noastră cu tunuri și de 30.5 calibru a
 dat câteva lovituri de „Einschiessen”. Dela 6
 până la 7 o canonadă infernală; dela 7 până
 la 7 ore 20 minute pauză; dela 7 ore 20 minute
 până la 8 ore iarăș canonadă; dela 8 ore până
 la 8.20 ore, iarăș pauză, dela 8.20 ore până
 la 9 ore iarăș canonadă; la 9 ore a căpătat re-
 gimentul ordin pentru înaintare.

De sine se înțelege că artileria rusească
 încă pușca cu vehemență încât 3 ore, dela 6—9
 era un foc de artilerie de gândeai că se prăpă-
 dește lumea.

*) Cu prilejul morții fiului său iubit.

Slăvit să fie în veci numele tău, Ioan Micu Modovanu și pilda vieții tale să fie hrana tuturor, cari țin să câștige iubirea neamului românesc. Tu ai fost stâncă tare a iubirii de neam în viață și far de lumină vei rămânea după moarte în veci arătând neamului nostru calea mântuirii.

Odihnește în pace.

Date biografice din viața prepozitului I. M. Moldovanu.

Ioan M. Moldovan, canonic și scriitor român, născut 13 Iunie 1833 în Varfalău, scaunul Arieșului (Transilvania). A început a învăța în școala din locul nașterii. În 1842 intră în clasa a 2-a a școlii primare din Blaj. Aci și-a continuat studiile până la 1848, terminând retorica. În Ianuarie 1851 deschizându-se iarăș gimnaziul din Blaj, cu organizațiunea impusă de guvernul din Viena, Moldovan fu primit în clasa a VI-a. În 1853 depuse examenul de maturitate și fu trimis la teologie în seminarul central din Pesta. Pe anul II al cursului teologic a fost trimis la seminarul gr.-cat. din Viena, unde cu începutul anului 1855 se bolnăvi greu, și astfel fu silit a se întoarce acasă.

După cură fericită și-a continuat studiile teologice în seminarul din Blaj, unde le-a terminat în 1857. În acest an fu numit profesor de limbile orientale și studiul biblic în seminarul teologic din Blaj, și de religione în gimnaziul inferior.

În anul 1858 trecu la profesură în gimnaziu, unde a propus istoria și geografia, limba română, filosofia, geografia fizică, dar mai vartos limba latină. În 1859 fusese hirotonit preot. În 8 Iulie 1879 fu ales canonic teolog, și în aceeași zi s'a făcut propunerea, să fie promovat la statul de canonic cancelar. Propunerea s'a aprobat în 22 Octombrie 1879 și instalarea s'a întâmplat în 16 Noembrie 1879.

În capitol a înaintat până la demnitatea cea mai înaltă de preposit în 1896. Mai mulți ani pe lângă canonicat a purtat și oficiul de director gimnazial în Blaj. Dela 1893—1901 a fost președintele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Dela 1894 este membru ordinar al Academiei Române din București.

După moartea metropolitului Vancoa (1892) până la instalarea noului metropolit Victor Mihályi (1895) a condus arhiepiscopia unită de Alba-Iulia și Făgăraș în calitate de vicar capitular, în care timp s'a clădit un nou edificiu gimnazial în Blaj din fondurile arhiepiscopale și din colectă publică. În 1901 fu numit prelat domestic.

A scris și publicat: 1. Acte sinodale ale bisericii române de Alba-Iulia și Făgăraș, Blaj, t. I, 1896, t. II, 1872. 2. Spicuire în istoria bisericească a Românilor, Blaj, 1873. 3. Lectionar latin cu un dicționar. 4. Numeroase studii, critice și documente în Archiv pentru filologie și istorie de Cipariu etc.

Să fim Români!

Reproducem următorul articol apărut în ziarul „Moldova”, nr. 156, dela 5 Sept. v.:

Din discuție se spune că iese lumină, dacă însă se discută fără patimă și numai pentru adevăr și dreptate. Patima ne întunecă judecata. Dacă în adevăr zările au de țel să lumineze opinia publică, apoi lumină iese din discuția ce se face de Ipsilon dela „Moldova”, cu directorul „Universului”.

Se spune că se pune pasiune, când se dau Ungurii de dușmanii ai noștri și li se dă prea mare importanță; din argumentele ce se invocă, rezultă însă, că o pasiune mai mare pune autorul, vorbind de pericolul Rusiei. Dreptatea relativă poate să fie și de-o parte și de alta. Adevărul istoric ne învață că țara noastră este înconjurată de dușmanii din toate părțile; prietenia care ni s'a arătat de unii a fost falsă, și multul temel nu trebuie să punem pe prietenia străinilor.

„Moldova” ne vorbește de Basarabia cu 2 milioane de Români, cu fertilitatea ei, dar uită dulcea Bucovina cu mormântul lui Ștefan. Uită Ardealul lui Mihai Viteazul cu 4 milioane de Români; cei mulți pot fi părăsiți, căci Ungurii nu-i va putea mânca și mistul... Româniil au însă dreptul să li se restituie ceea ce li s'a răpit, să la ceea ce reține străinul din pământul scăldat cu sângele strămoșilor noștri...

Dacă tot nu se poate face deodată, se impune ca să mergem de-o parte, ca să putem lua ceea ce este mai mare, mai românesc; ceea ce vom fi în stare să menținem și în viitor. Momentan se știe că țara este în stare de neutralitate armată; dacă suntem provocați de vre-o parte, trebuie să răspundem la provocare cu toată demnitatea, cu toată forța noastră. Marea masă a conducătorilor țării, guvernul responsabil va imprima acțiunea noastră; lor trebuie să le dăm toată încrederea, pentru ca să dispună de toată forța în apărarea intereselor vitale ale țării.

La momentul oportun când alarma va suna, sunt convins că se va uita cearta de idei și vom merge cu tot avântul acolo unde ne va chema glasul țării. Să fim Români, iată ce ne trebuie, să știm înlătura pericolul ori din ce parte ar veni. A periclită tot viitorul României, cum pretinde scriitorul dela „Moldova”, ar fi o nenorocire, care nu se va realiza, căci țara are conducători ce o duc pe calea bună.

CVM VETERANUL.

1 Septembrie, 1915.

(„Universul”).

Reproducem din ziarul „Universul”, scrie „Moldova”, articolul „Să fim Români”.

Voim să accentuăm prin aceasta că, oricari ar fi divergențele de vederi dintre noi, un lucru trebuie să rămânea neclintit, convingerea și hotărârea tuturor că: 1. Românii au dreptul să li se restituie ce li s'a răpit și...

2. Că atunci când trîmbița va suna, toate cerurile de idei dintre noi se vor uita și cu toții vom merge acolo unde ne va chema glasul țării.

Albumul decorațiilor români.

Arad, 22 Sept.

În numărul trecut al ziarului ne-am adresat tuturor Românilor de bine ca să ne trimită în cel mai scurt timp fotografiile soldaților români cari s'au învrednicit de vre-o decorație. Ziarul „Românul” va strânge toate aceste fotografii într'un album mare care va purta numele de Album al decorațiilor români.

În plicul cu fotografia să se adauge informațiuni despre regimentul, compania, vârsta, satul de naștere și ce vitejie a fost răsplătită cu medalia decoratului.

Vom avea astfel în casele noastre „chipurile” tuturor celor ce au stors admirația comandamentului suprem al armatei austro-ungare și au fost distinși, tuturor acelor eroi români disprețuitori de moarte cari au reușit să spargă ghețul indiferentismului față de vitejiile lor. Li vom avea pe ei toți într'o carte și sufletul tuturor, al celui mai luminat cărturar român ca și al celui mai obidit țaran dela coarnele plugului care „nu știe scrisoarea”, se va umplea de jale și mândrie.

Scoaterea cât mai grabnică a albumului decorațiilor români depinde dela obștea românească. Dacă fotografiile și informațiunile vor sosi grabnic, grabnic se va putea bucura de publicitate și albumul, va putea să împodobească mesele această podoabă a cărților românești.

Să-i avem în această carte pe toți decorații, dela cei cu medaliile cele mai scilpitoare până la medalia de bronz, să-i avem pe toți, căci bine știm cât de scump sunt plăttite, cu prețul câtor oboseli, câtor jertfe.

Inoim deci apelul nostru către toți. Fotografiiile decorațiilor căzuți desigur ni le vor trimite părinții, frații, rudeniile, prietenii, cunoscuții.

Curajoși mergeau înainte *Românași* noștri, la 10 ore au ajuns în foc de infanterie; tunuri rusești, puști, mitraliere, tunuri-revolver, granate de mână, iar înlăuntru în întăritură un tren panterat cu mitraliere, vărsau ploaie de gloanțe. Și feciorii înaintau... La orele 12 au ajuns înălțimea 122 și s'a început lupta cu baioneta: Rușii s'au văzut siliți să se retragă. Asaltul a succes peste așteptare. Regimentul a făcut 2400 de prizonieri nevulnerați, a capturat 29 de tunuri, între cari 21 de calibru mai mare, 18 mitraliere, o mulțime imensă de puști, munițiune și alt material de războiu.

Regimentul a fost împărțit în două grupe, grupul majorului *Acker* și locot.-colonel *Richter* sub comanda locot.-colonel-brigadierului *Simacek*; în grupa *Acker*, care grupă a făcut asaltul, erau Batalionul I sub comanda căpitanului *Miculescu*, batalionul V. sub comanda căpitanului *Baltezan*, batalionul VII. sub comanda căpitanului *Bersan*. Îndeosebi amintesc compania 24 sub comanda locot. Schmidt, care partea leului a avut în aceste lupte.

Feciorii după zisa tuturor ofițerilor s'au luptat ca lei, însuș locot.-colonel *Simacek* în ordinul de zi a recunoscut că toți au fost eroi.

Fetele feciorilor scânteiau de bucurie, și în-

sufletire când d. m. întăritura a fost curățită de inamic, — mulți Ruși s'au ascuns în felurite locuri, și ai noștri îi scoteau afară ca pe șoareci, — s'au pus la odihna binemeritată, și priveau singuraticile întărituri, obstacole, tunuri părăsite, puștile aruncate la gropile făcute de gloanțele tunurilor noastre, la „dekungurile” maiestru făcute ale Rușilor, și ei înșiși s'au mirat cum de au putut să cucerească o fortăreață ca aceasta. Au sosit apoi și culinele și cu poită mare s'au pus să se înfrupteze.

Îngândurat și plin de uimire mă plimbam printre ruinele fortăreței... Până la constatările de acuma ne-a costat aceasta învingere peste 200 morți și peste 700 răniți.

După ce s'a odihnit regimentul puțin, s'a reluat ofensiva. Rușii aruncau în aer celelalte forturi în tăcerea nopții, încât și mai înfiorător se auzeau detunăturile, cerul era roș de flăcările cari se înălțau arătând în întunecul nopții calea pe unde are să meargă regimentul victorios. Pe unde am trecut ruine, fum și cenușe. La 2 August, orele 12 din nămiezi am fost pe malul Vistulei. D. a. la orele 4 a primit regimentul porunca să fie schimbat cu alte trupe și noi ne-am luat iarăș la marș, supărați pu-

țin că nu ni s'a dat posibilitatea, ca noi să intrăm în inima forturilor dela Ivangorod.

În 2 deja sosiră telegrame de felicitare. Amintesc telegrama următoare:

Exelenz Woyrisch, hat mich gebeten Seine besondere Anerkennung für das schneidig vorgehen des I. R. 50 zu übermitteln. — Kövess.

Încă în 1 August telegrafic s'au cerut dela Majestatea Sa un steag nou, în locul celui pierdut cu cinste; steagul s'a promis, iar comandantul locotenent-colonelul *Simacek* telegrafice a fost distins de Maj. Sa cu ordinul *Leopoldin*.

Până acum, oamenii erau prea rezervați a recunoaște eroismul, cu care s'au luptat bravii noștri feciori în cursul acestei lupte de 12 luni, după această învingere colosală abia găsesc persoanele conducătoare cuvinte potrivite de a recunoaște eroismul lor și succesele.

5/VIII 1915.

Darabanth.

Nădăjdum că ofițerii noștri decorați cei dintâi vor fi cari vor căuta să împlinescă această dorință a Românilor de acasă.
Așteptăm cu încredere.

Insemnări pe răboj.

Eroismul românesc pe frontul Italian.

De pe câmpul de luptă Italianesc primim această frumoasă scrisoare, cenzurată:

Dle redactor,

De mult nu ai mai primit vre-o știre dela mine. Deși aș fi avut multe de comunicat. Acum scriu din un alt ținut, de pe un alt teren de luptă, din fața unui nou dușman. Italianul. Intâia dată am ajuns într'un ținut aici foarte muntos și plăcut, munți acoperiți de nea. Ținut cercetat și admirat de multă lume iubitoare de libertate și natură. Tot la un kilometru întâlneai o casă-ospătărie pentru turiști, lume vială și mulțămită. Dar pe unde deunăzi se urcau cu greu cei mai îndrăzneți și ambițioși excursioniști, astăzi urcă soldații noștri acățându-se și sprijinindu-se de stâncile pleșurve. E de admirat câtă putere de rezistență există în soldații noștri. Te uimești cât suportă și câte vicisitudini înfruntă. Imprejurările-i fortifică. La regimentul nostru 61, sunt foarte mulți Români,— în multe lupte și cazuri merită tot infanteristul român numele de erou. Am și avut ce e drept și mari pierderi. Dar așa se poartă răboiul, și așa se ajunge la isbândă. Mă înduioșez și admir în nenumărate cazuri cu ce paciență așteaptă ajutorul medical și rabdă, rabdă durerile produse de diferitele rane.

Un român Ioan Popoviciu, decorat odată cu medalia de argint, servitorul unui sublocotenent a fost întâlnit umblând desperat în linia de foc, căutând prîn ploaia de gloanțe pe superiorul lui mort sau rănit. Il căuta pe linia de foc. El căuta mereu până un glonte l-a trântit la pământ...

Si alte multe cazuri, în cari s'au dovedit soldații noștri bravi și credincioși.

Sunt și cazuri când vrând nevrând trebuie să surzi, când îi vezi cât disprețuesc moartea. Un român adus la medicul ca să-i lege rana ce o căpătase la piept, întreat, că are dureri și nu dorește ceva, îmi răspunde: „Iasă-mă d-le, că nu-i treaba așa grea, dar mi necaz, că baș acum mănâncă ceilalți conserve, și știu că pe ale mele încă le mănâcă vecinu din șvarmlinie”.

Acuma suntem într'un ținut sterp, călduros și cam pustiu. Soldații noștri aici stau pitulați din cauza arșiței soarelui care dogoare, după păreții de piatră și ochesc dușmanul, care mereu încearcă fără succes să ocupe pozițiile noastre. Dar ai noștri știu duce pe umeri și acest greul. După câte un delușor se vede marea cu apa ei arginție, curată ca o pașiște întinsă. Sus, aeroplanelle, de ale noastre și dușmane străbat văzduhul însoțite de un șuerat, și curioase cercețază...

Vorba unui român „bine așa înțeleg să te bați braț în braț și piept la piept, dar ca să se puste așa de departe, nu, ce te gândești și pe sus se bat ca păsările”. Tocmai atunci luase un aeroplan de-al nostru pe unul de-al dușmanului în goandă.

Incolo suntem teafări și trăim cu nădejdea...

E. M.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcudin Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10 :: :: fil. porto postal. :: ::

Știri din Bucovina.

Ciocniri între Austro-Germani și Ruși. — Un detașament rus răpus. — Aterisirea unui aeroplan rusec.

„Ziua afilă din Burdujeni:

Un detașament de ulani austriaci fiind trimis, în noaptea de 31 spre 1 Septembrie n. c. spre a face recunoaștere în lagărul rusec, care se află actualmente la granița Basarabiei, a fost surprins de un detașament rusec, superior numericeste, care a deschis asupra austriacilor un foc viu, spre a le face imposibilă înaintarea.

Ulanii, sub comanda unui sublocotenent Român bucovinean din armata austro-ungară, de fel din Tereșeni, orașel în apropiere de Cernăuți, au aruncat la rândul lor o ploaie teribilă de gloanțe, fiind pe urmă nevoiți a primi lupta corp la corp.

După o luptă ce a durat aproape două ore între ambii adversari și spre a nu atrage pe alte trupe rusești, ulanii s'au aruncat asupra adversarului ca niște lei, răpunându-l într'un scurt interval, iar restul de 46 de oameni și 112 arme, au fost capturați și transportați în lagărul militar austro-german.

Generalul baron Pflantzer-Baltin, comandantul suprem al armatei din Bucovina, aducându-i-se la cunoștință bravura cu care a luptat sublocotenentul român, l'a decorat a doua zi cu ordinul „Leopold”, cea mai mare decorație din monarhia habsburgică.

Sublocotenentul a primit în timpul luptei un glonte la umărul drept. Fiind imediat internat într'un spital militar din Cernăuți, în două zile a fost complet vindecat.

Pierderile suferite de Ruși în această luptă au fost de 66 oameni, iar din partea austriacilor au fost 12 răniți și 2 morți.

În noaptea de 1 Septembrie n. c., un aeroplan rusec, voind să sboare asupra pozițiilor austro-germane dela frontiera din Bucovina spre Basarabia, a fost nevoit chiar imediat după ridicarea sa să aterizeze în lagărul rus, care se afla în apropiere de acel austro-german, fiind urmărit de gloanțele ucigătoare ale mitralierelor austriace de care a fost întâmpinat.

Totuș ciocniri serioase încă n'au loc.

Deputația făgărășană la Viena.

Sub acest titlu toata „Olteanul” din Făgăraș scrie în numărul său dela 6/19 Septembrie a c.:

„Precum am scris în Nr.-ul 33 al foii noastre, în deputația, care a mers la Viena, au fost aleși din grația dlui comite-suprem (fișpan), numai persoana dumisale și d. vice-comite. Astfel marea majoritate românească a comitatului a rămas nereprezentată, deoarece cei doi oficiali și-au reprezentat oficiile iar nu popoarele din comitat.

D. comite-suprem (fișpan) văzându-și mai târziu marea greșală ce a făcut, și netactul observat în această chestiune — a invitat prin d. vice-comite pe președintele clubului național comitatens, d. Dr. Ioan Șenchea, ca în calitatea aceasta să ia parte în deputație.

D. Dr. Șenchea însă, în urma convorbirilor avute cu membrii marcanți ai clubului, — în deplin acord cu toți — a respins invitarea dlui fișpan, deoarece dânsul nu are dreptul a invita special în numele comitatului și deoarece invitarea dânsului nu poate înlocui alegerea din partea adunării generale, singură competentă a alege deputația. Și iarăș numai cei aleși de către adunarea municipală au dreptul a se prezenta înaintea monarhului în numele comitatului, sau mai bine zis în numele populațiunii din comitat.

Și totuș cetim în „Telegraful Român” că cu deputația făgărășană constatătoare din 2 membri, d. fișpan și vicespan — s'a prezentat la Viena și d. Dr. Nicolae Șerban, deputat. Nu înțelegem în ce calitate s'a prezentat d. Șerban la Viena? Căci de către adunarea generală municipală nu a fost ales; nici din partea Românilor nu a fost designat, nici împuternicit ca să-i reprezinte.

Tinem deci a constata și declara, că d. Dr. Șerban nu a reprezentat nici comitatul, nici românimea din comitat în deputația la Viena, ci cel mult neînsemnata sa persoană, cu care a aflat de bine să sporească garda personală a dlui comite-suprem.

Ca să se știe.

Era mai bine, dacă d. Șerban își vedea de samsarlăcurile sale cu porumb, boi și cașcaval din Tară.

Reproducem cele de mai sus tard de nici un comentariu din partea noastră, așteptând însă ca să se lămurească această atacere.

Răboiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 20 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusec: La ost de Luzk, pozițiile noastre au fost ieri atacate în repetite rânduri de mari forțe rusești. Trupele noastre, între cari trupe de landwehr din ținutul Egerului și Bohemia de apus l-au respins pe dușman pretutindeni, în numeroase locuri în luptă piept la piept. Impotriva frontului nostru de pe Ikwa și în sectorul de lângă Kremeniec Rușii au trimis la atac puternice coloane. În unele locuri a reușit dușmanului să ajungă pe țărmul de apus al Ikwei, dar rezervele noastre, ce au sosit în grabă i-a respins pretutindeni. Mai cu seamă artileria noastră i-a pricinuit mari pierderi dușmanului. Până ieri seara am transportat peste 1000 prizonieri. Regimentul de infanterie Nr. 69 care poartă numele lui Hindenburg a dat noi dovezi despre destoinicia sa militară.

În Galitia orientală a fost liniște. Situația aci nu s'a schimbat.

Forțele ces. și reg. cari luptă în Litvania au ajuns pe țărmul de răsărit al râului Luchovca.

Pe frontul italian! În granița Tirolului, Italianii au încercat în unele locuri, în munții înalți, mai cu seamă în regiunea Adamello și Dolomiți, întreprinderi fără nici o perspectivă.

Pe frontul din Carintia situația nu s'a schimbat.

În depresiunea dela Flitsch, rămășițele trupelor ofensive ale dușmanului s'au retras din bătaia focului în pozițiile lor vechi.

Un aviator al nostru a bombardat tabăra și gara dela Arziero.

Pe frontul sud-oriental (sârbesc): Bateriile austro-ungare și germane au bombardat ieri pozițiile sârbești de pe țărmul sudic al Savei și Dunărei. Focul a fost îndreptat și împotriva cetății Belgradului. În apropiere de gura Drinei, trupele noastre au surprins detașamente sârbești înaintate și le-a nimicit.

Berlin, 20 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: Vase dușmane, cari au bombardat fără rezultat, la sudvest de Ostende, Westende s'au retras din fața focului nostru. Am observat câteva nimeriri.

Pe front n'a avut loc nici un eveniment mai deosebit.

La apus de St. Quentin un aeroplan german a împușcat un aeroplan englez, al cărui pilot a murit, iar pe observator l-am făcut prizonier.

Pe frontul oriental: Grupul marelui Hindenburg: Dușmanul a fost silit în regiunea capului de pod dela Dünaburg să se retragă din fața atacului nostru din Novo-Alexandrowsk într'o pozițiune situată mai îndărăpt. Am făcut prizonieri 550 Ruși.

Dușmanul a încercat la Smorgon să ne spargă frontul. L-am respins.

Atacul nostru împotriva Rușilor ce se retrag din regiunea Vilnei e în curgere. Trupele noastre îl urmăresc pe dușman și încolo mai spre sud. Am ajuns până la linia Mjeczki-Lida-Sbljane (Niemen).

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: Dușmanul a opus trecător rezistență numai în unele locuri. Grupul acesta a ajuns la Dvorzev și de aci spre sudost, în sectorul Molozadz, iar aripa sa dreaptă se apropie de sectorul Myszchanka.

Grupul mareșalului Mackensen: Am continuat să-l respingem pretutindeni pe dușman.

Pe frontul sud-oriental: Trupele germane au făcut prizonieri în lupte mai mici peste 100 oameni.

Pe țărmul nordic al Dunării, artileria germană a

deschis lupta lângă Semendria împotriva pozițiilor sârbești cari se găesc la sud de râu. L-am alungat pe dușman iar tunurile i le-am redus la tăcere.

Constantinopol, 20 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul dela Dardanele: Idroplanele noastre au atacat pe insula Embros, portul Kefalo, o puscătură a nimerit un mare vas de transport dușman, pe care a izbucnit îndată incendiu. În același timp a ținut la deal o puternică coloană de apă.

În sectorul Anaforta, trupele noastre de recunoaștere au alungat în noaptea spre 18 trupe dușmane, au aruncat cu succes bombe împotriva tranșelor dușmane și au capturat arme, precum și munițiune. În 18, artileria noastră a bombardat cu eficacitate tabăra dușmană de lângă Kemik Liman.

În sectorul Ari Burnu n'a avut loc vre-un eveniment mai însemnat.

În sectorul Sedilbahr, tirul intensiv al artileriei noastre a redus la tăcere artileria dușmană, care bombardă centrul pozițiilor noastre. Trupele noastre de recunoaștere, cari s'au apropiat de pozițiile dușmanului din apropierea Kerezviderei, au svârilit cu succes bombe. Bateriile noastre de țărni au bombardat în 18 cor. înainte de amezii pozițiile de infanterie și artilerie ale dușmanului situate lângă Sedilbahr. Tunurile noastre de calibr mare au provocat prin focul lor o explozie violentă lângă o baterie a dușmanului și am observat, că numeroase trăsuri sanitare au grăbit spre locul de explozie. După amezii un vas dușman și bateriile dușmane situate lângă Sedilbahr au bombardat timp de o oră bateriile noastre de țărni, fără însă, ca să le pricinuiască vre-o pagubă. În celelalte părți ale frontului nu se semnalează nici un eveniment.

Budapesta, 21 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: În sectorul la oest de Luzk am respins atacurile mai noi ale dușmanului îndreptate împotriva pozițiilor noastre. Lângă Ikwa, focul încrucișat al bateriilor noastre au resfirat câteva trupe dușmane, când aceste au încercat să se întărească pe țărni de apus al râului. De altminteri ziua de ieri a trecut în liniște pe câmpul de războiu din nord-est. Situația e deplin neschimbată.

Pe frontul italian: În Tirolul de sud tunurile noastre grele au deschis focul împotriva localităților ocupate de dușman, precum și împotriva pozițiilor și bateriilor italiene dela Seravolle (la nord de Ala). În fața pozițiilor noastre de pe Coston (platoul Vielgereuth) i-am respins pe Ruși ca întotdeauna. Un biplan dușman a svârilit apeluri, peste măsură naive, scrise de Friente d'Annunzio. Pe frontul Carintia nu se semnalează nici un eveniment mai important. În jur de Flitsch, după atacurile italiene din săptămâna trecută, care au dat deplin greș, stăpânește iarăși liniște. Singur numai artileria continuă focul. În celelalte părți ale frontului din regiunea litoralului întreagă acțiunea beligerantă s'a redus la dueluri de artilerie și întreprinderi mai mici în cadrul luptelor de tranșe.

Pe frontul sud-oriental: Artileria noastră a conturbat lucrările de fortificație ale Sârbilor. Pe cursul de jos al Drinei nu se semnalează nimic nou.

Berlin, 20 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: În sectorul Souchez-Arras, artileria franceză a dat neîntrerupt un foc intensiv. În regiunea Neuville s'a ajuns la lupte cu granate de mână. Edificiul stavilei dela Sapianeul, lângă canalul Aisne-Marne, la nord-vest dela Rheims) care a fost dărâmat ieri de puscăturile noastre, noaptea, după ce am aruncat în aer și ultimele rămășițe din el, l-am evacuat conform planului și fără ca să ajungem în atingere cu dușmanul. La apus dela Perthes (în Champagne) și în Argonne am executat explozii reușite în pozițiile dușmane. Pe Hartmannswalkkopf am respins mai multe atacuri cu granatele de mână.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: Ofensiva trupelor conduse de colonel-generalul Eichorn progresează la nord-vest și sud-vest dela Oeschmiano. Aripa dreaptă a acestui grup a ajuns, în lupte cu ariergardele dușmane, în regiunea ce se întinde la oest de Lida și la apus de Nowogrudok.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria: Lângă Dworzek și la sud de această localitate am forțat trecerea peste Molzadz. Mai spre sud, trupele noastre au ajuns, în lupte de urmărire, până la linia

ce se întinde la sud-est de Molzadz, până la linia ce se întinde la sud-est de Molzadz—Nowaja—Misch.

Grupul mareșalului Hindenburg: Situația e neschimbată.

Pe frontul sud-oriental: Dela trupele germane nu se semnalează nici un eveniment remarcabil.

Constantinopol, 21 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: În sectorul Anaforta artileria noastră a surprins în 19 Septembrie trupele dușmane, cari lucrau la tranșee în fața aripei noastre dela dreapta.

În sectorul Ari-Burnu artileria noastră a distrus la aripa stângă o mare pante din pozițiile de svârilit și tranșeele dușmanului. Infanteria dușmană care a părăsit tranșeele, am nimic-o.

În sectorul Sedilbahr, am silit cu un foc intensiv trupele dușmane cari lucrau la tranșee în fața aripiilor noastre dela stânga și dreapta, să-și întrerupă lucrările. Dușmanul a deschis focul pe neașteptate împotriva aripei noastre dela stânga, prădând milioane de gloanțe fără ca să ne pricinuiască pagube.

În 19 Septembrie, am silit să se refugieze torpilorul dușman, care se apropia de gura râului Kerezvidere și bombardă pozițiile noastre. Dușmanul a răspuns cu foc de pe uscat și de pe insula Mavro, dar n'a obținut rezultat.

Un aviator dușman a aruncat 4 bombe asupra unui vapor sanitar al nostru care staționa în fața la Degirmen Burnu. Am constatat, că întrebuintează vapoarele sale sanitare pentru transporturi de trupe, și ca de pe catargul acestor vapoare să se poată face observări.

Pe frontul Irak: În 18 Septembrie am întreprins la Korna un nou atac surprinzător împotriva dușmanului. L-am silit pe dușman ca o parte din tunurile și trupele debarcate să le reîmbance pe vapoare. În aceeași zi, cavaleria noastră sporită cu voluntari a pătruns în spatele taberei dușmane, a făcut recunoașteri reușite și l-a alungat pe dușman. Un vas al nostru a torpilat în fața Odesei vaporul englez Patagonia, care ducea transporturi.

În celelalte fronturi situația nu s'a schimbat.

În Bulgaria s'a ordonat mobilizarea generală.

Viena.—„Wiener Correspondenz-Bureau” e informat dela legațiunea bulgară, că în Bulgaria s'a ordonat mobilizarea generală. De azi (Marti) începând toți rezerviștii din armata bulgară, cari peetrec în străinătate sunt obligați să se prezinte la corpurile cărora aparțin.

Budapesta. — Lui „M. T. I.” i se anunță din Sofia: *Primul ministru Radoslavoff a declarat în ședința deputaților guvernamentali că, având în vedere precipitarea accelerată a evenimentelor, Bulgaria nu poate rămâne în neactivitate. Ea trebuie să se pregătească pentru orice eventualitate și în curând se va ordona mobilizarea generală, deoarece interesele Bulgariei impun declararea neutralității armate.*

Budapesta. — Consulatul bulgar provoacă pe toți Bulgarii și Macedo-bulgarii, obligați la servicii de arme să se prezinte la consulat pentru primirea pașapoartelor, deoarece guvernul bulgar a ordonat erii, în 21 Septembrie, mobilizarea generală a armatei bulgare.

Serbia nu încheie pace separată.

Copenhaga. — „Berlingske Tidende” a fost autorizat din partea legațiunei sârbești să declare, că armata iarăși e gata de luptă și e cu mult mai bine echipată, decum a fost la începutul războiului. Starea sanitară a trupelor e excelentă, iar spiritul ce le stăpânește întrece orice laudă. Armata sârbească privește cu încredere în fața evenimentelor ce au să urmeze. Serbia nu se va lăsa intimidată nici de operațiunile dela râurile cari îi formează granița, nici de politica misterioasă ce o face Bulgaria. Ideea unei păci separate e pentru Serbia o absurditate.

Grecia și noua ofensivă împotriva Serbiei.

Atena. — Opinia publică din Grecia e foarte agitată deoarece în general se consideră de iminentă acțiunea aliaților împotriva Serbiei. Indu-

bitabil, că Venizelos face o politică filoantantistă, dar totuși se crede că va reuși să se mențină neutralitatea. Între rege și Venizelos s'au ivit din nou divergențe. Dacă va reuși liberarea drumului Berlin-Constantinopol, schimbarea de cabinet va fi inevitabilă.

La Dardanele se va da lupta decisivă.

București. — „Independance” scrie că știrile despre pace sunt premature și pripite în actualele condițiuni. La Dardanele se pregătește lupta decisivă și câtă vreme nu se va decide aci lupta, e cu totul neîntemeiat a vorbi despre tratative de pace. După ce se va decide chestia Dardanelor se va putea vorbi de pace. Dealtminteri, foarte natural, nimic nu se poate ști înainte cu siguranță.

România își fortifică granița.

Berlin. — Lui „Vossische Zeitung” i se telegrafiază din Sofia: *Incepând de luni, România construiește dealungul graniței ungare, dealungul liniilor ferate, tranșee, lupării și obstacole de sârmă. Populația e dealtcum deplin înștițată în România. Comunicația poștei și telegrafului cu România n'a fost reluată.*

Berlin. — Lui „B. Z. am Mittag” i se telegrafiază din Sofia:

Localitățile din România, dela granița ungară sunt ținute cu soldați. În săptămâna trecută s'a început să se sape tranșee și lupării dealungul graniței ungare și să construiască obstacole de sârmă. Aci nimeni nu mai crede că între România și Bulgaria s'ar ivi conflict armat.

București. — „Viitorul”, organul guvernului, scrie că aderenții intervenției imediate formează în jurul guvernului o atmosferă, care mai de grabă e nefavorabilă chiar intențiunii lor. Chestia momentului favorabil trebuie discutată cu precauțiune. Numai atunci, când va suna ora socotelilor, se va descoperi, care a fost până acum politica externă a țării. Despre o întârziere a momentului favorabil numai aceea pot vorbi, cari nu cunosc lucrurile sau sunt de rea credință.

Marchizul Palavicini în misiune la București.

Constantinopol — Marchizul Palavicini ambasadorul Austro-Ungariei de aici a plecat în virtutea unui concediu la Viena. În drumul său, marchizul Palavicini, se va opri și la București, unde se spune că are de îndeplinit o importantă misiune diplomatică.

Atentat politic în București.

Un Albanez rănește mortal pe un grecoman. — Declarațiile atentatorului.

Un atentat politic s'a desfășurat Vineri dimineata, în centrul Bucureștiului.

Un Albanez, anume Cristea Dumitru, a rănit mortal cu un cuțit, pe un anume Ianis Papaianis de fel din Coritza.

Originea atentatului.

Cauzele acestui atentat sunt următoarele:

Victima Ianis Papaianis, era socotită de către Albanezi și Macedoneni, ca un fanatic grecoman, și unul din autorii materiali a cunoscutelor prigoniri contra Aromânilor și Albanezilor, din Coritza, întâmplare anul trecut.

Sunt încă în amintirea tuturor crimele făptuite anul trecut în orașul Coritza asupra populațiunii aromânești și albaneze, din partea bandelor de antați greci.

Printre victimele acelor prigoniri au fost și câțiva Aromâni, cunoscuți luptători și apărători ai cauzei românești din Pind. Dintre aceștia familia Balamace, bine cunoscută și în România și la noi, a plătit în mod sângeros, iubirea pe care membrii ei, o nutreau țării mume. Câțiva din membrii acestei familii de luptători, au fost masacrați, în mod barbar, de către bandele de antați.

Suferințele de tot felul și crimele înfăptuite de grecomanii asupra Aromânilor și Albanezilor au sădit în inimile acestora o ură neîmpăcată și o sete de răzbunare nestăpănită, contra Grecilor prigonitori.

Sângele curat curs prin lovituri lași și banditești, numai pentru a distruge ideile și sentimentele patriotice de cari sunt animați Aromânii din acele localități, cerea mereu răzbunare.

Dintre capii bandelor cari au operat anul trecut la Coritza, asasinând și prădând, era, după cum se afirmă în cercurile aromânești din București, și individul *Ianis Papaianis*, un grecoman înfocat.

Acest individ, a venit acum câțva timp în România la o rudă a sa, anume *Sotir*, care ține în exploatare de mai mulți ani, o cârciumă, situată pe strada Paris, fostă Doamnei, colț cu pasagiul Nifon.

Cearța și bătăia.

Zilele trecute, apărui în cârciuma dlui *Sotir* un tânăr albanez anume *Pașa Pema*, de fel din Coritza, care aflând că *Ianis Papaianis* se află ascuns la cumnatul său *Sotir*, veni să-i ceară socoteală, pentru crimele ce le-ar fi făptuit anul trecut la Coritza.

Ianis Papaianis se afla în cârciumă și cum era și așteptat, o ceartă urmată de bătăie s'a iscat între dânsul și albanezul *Pașa Pema*.

Acesta din urmă, după cum afirmă autoritățile cari au anchetat atunci cazul, ar fi vroit să omoare, cu un cuțit, pe *Ianis Papaianis*.

Rezultatul a fost însă că s'a ales cu o stranică bătăie din partea personalului cârciumei.

La acel scandal intervenind autoritățile, *Pașa Pema* a fost dus la poliția capitalei și anchetat de către șeful siguranței, d. inspector *Rafail*.

Se vede că rezultatul anchetei a fost defavorabil lui *Pașa Pema*, deoarece autoritățile au hotărât expulzarea acestuia.

Agitația Aromânilor și a Albanezilor.

Măsura aceasta asupra căreia poliția română s'a oprit a nemulțumit într'atâta cercurile macedonene și albaneze din București, încât s'au hotărât protestări către guvern și chiar prin pressă și întruniri publice.

Cu toate aceste protestări, autoritățile și-au menținut hotărârea lor și Albanezul *Pașa Pema* a fost expulzat.

Atentatul.

Soluția aceasta a îndârjit și mai mult pe Macedoneni și pe Albanezi.

O rudă a expulzatului *Pașa Pema*, anume *Dumitru Cristea*, domiciliat pe splaiul Brâncoveanu se hotărâ deci să se răzbune.

Cu această idee, și înarmat cu un cuțit mare de măcelărie, *Dumitru Cristea*, veni Vinerii dimineața la hotelul „*Minerva*” în str. Academiei, unde locuia *Ianis Papaianis*, și se ascunse în gang, pândind ieșirea victimei sale.

Pe la ora 9 și jumătate, *Ianis Papaianis*, nebănuind nimic despre soarta ce-l așteaptă, s'a coborât liniștit dela hotel și s'a îndreptat spre prăvălia cumnatului său *Sotir* din str. Paris.

La acea oră atât str. Academiei cât și str. Paris, erau, ca întotdeauna, destul de animate.

Cristea Dumitru, se luă tiptil pe urma lui *Ianis Papaianis* și în momentul când acesta întoarse colțul străzii Paris, îl apropiă cu o puternică lovitură pe la spate, îi infipse până la mâner, cuțitul deasupra soldului drept.

Victima rănită mortal, avu totuși puterea să fugă cu cuțitul în rană, până în fața prăvăliei cumnatului său *Sotir*, care se afla la o distanță de vre-o 20 metri, și să ceară ajutor.

Cârciumarul *Sotir*, ieși în stradă și aflând cele petrecute, scoase cuțitul din corpul cumnatului său, dar în același timp îngrozit fugi în prăvălie lăsând victima sleită de puteri și fără cunoștință să cadă pe trotuarul străzii.

Alarma. — Prinderea atentatorului.

În acest interval câțiva trecători observând cele petrecute dădură alarma.

Atentatorul *Cristea*, după ce comisese crima, o rupe la fugă, dar repede a fost prins de către trecători și dat pe mâna poliției.

Victima atentatului, în stare foarte gravă a fost transportată neîntârziat de către autorități la spitalul Colțea.

Ancheta a fost făcută de către d. inspector *Rafail* și d. procuror de serviciu, cari au sosit la fața locului.

Atentatorul, după ce i s'a luat interogatorul, prin care a mărturisit că a voit să se răzbune pe victima sa, deoarece aceasta era unul din autorii materiali ai asasinatelor din Coritza, a fost trimis la parchet, unde va continua instrucția. S.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Sept. 1915.

Tragedia unui om de știință.

În cel mai nou număr al revistei „*Strand Magazine*” se descrie tragedia unui mare învățat american, tragedie demnă de condeiul unui poet. Când lexicograful *Sir James Murray*, autorul „*Noului dicționar englez*” începea vr'un articol despre vr'un cuvânt nou, avea obiceiul să încunoștințeze despre lucrul acesta o întreagă ceată de colaboratori voluntari, cari îi comunicau cercetările lor. Cu timpul *Murray* a observat că îi sosesc comunicări, adeseori însoțite de observații științifice foarte valoroase dela un anume *W. C. Minor*, care locuia într'un sătuleț în Berkshire. Acest mister *Minor* îl interesa tot mai mult pe învățatul *Murray*, care cu surprindere observă că cercetările acestuia obscur nu erau mai prejos ca ale lui. În sfârșit s'a obișnuit să-i trimită necunoscutului spre cenzurare orice articol ce-l scria și mare i-a fost mirarea, când primi articolele sale, întregite prin lucruri valoroase scrise de acel *Minor*. După ani de zile *Murray* a simțit nevoia de a-l exprima pe-o cale oarecare mulțumirile sale și ale universității din *Oxford*. Astfel făcu *Murray* propunerea ca universitatea să-i trimită lui *Minor* o invitație în toată regula, prin care îl pofteste să fie o săptămână oaspele universității.

Răspunsul, spre surprinderea lui *Murray*, a fost un refuz politicos, însă categoric, și când profesorul din *Oxford* s'a interesat de motivele refuzului, *Minor* a răspuns că e împiedecat truște de a-l cerceta, dar dacă dânsul dorește să-i fie oaspe, va fi binevenit. *Murray* a primit invitația și a călătorit la Berkshire și mare i-a fost mirarea când trăsura ce-l aștepta la mica gară a luat drumul spre *Broadmoor*, cunoscutul Institut pentru criminalii alienați. Și de fapt așa era. Omul care a contribuit cu 5—8000 citate valoroase pentru dicționar, locuia în această instituție, unde însă avea voie să se folosească de bibliotecă.

După cercetări amănunțite, *Murray* a aflat că colaboratorul său era de origine din America și că într'o seară, fără multă vorbă a împușcat pe un mașinist dela o fabrică de bere. Familia lui a reușit să amâne intentarea procesului până ce s'a lătit știrea în Anglia, că Dr. *Minor* suferea de multă vreme de nebunie, de idei fixe. Astfel el a fost achitat de tribunal însă a fost internat în Institutul din *Broadmoor*, unde se ocupa mereu, devenind un prețios colaborator al dicționarului englez.

Acesta e romanul învățatului ajuns în casa de nebuni.

Revista nu ne spune însă dacă acest om atât de învățat era într'adevăr nebun, sau a fost declarat ca atare numai ca să scape de rigorile legii. E greu de crezut, că dacă ar fi fost într'adevăr nebun ar fi putut să-vârși o asemenea muncă grea și valoroasă. Iar dacă era într'adevăr nebun, ar fi foarte interesant să se cunoască, prin ce anume facultăți era capabil pentru o astfel de muncă.

Cronica nu spune însă nimic mai mult, despre acest prea interesant caz.

În urma prepozitului Ion Micu Moldovanu — jale națională. *Vestea din Blaj despre încetarea din viață a înaltei fețe bisericesti și prețuitului bărbat de știință Ioan Micu Moldovanu cernește inimile tuturor bunilor Români. Veneratul bătrân rămâne o pildă rară de constantă, bărbăție, intransigență în sentimente românești. Moartea sa este prilej de jale națională. Emoționați am trimis P. V. Consistor metropolitan din Blaj următoarea telegramă:*

Consistor metropolitan — Blaj.

Adânc întristați de moartea marelui Român Ion Micu Moldovanu, pilda statorniciei în iubirea de neam, exprimăm condoleanțele noastre. Ziarul „*Românul*”.

D. Vasiliu Goldiș a trimis următoarea telegramă:

Terminată viața lui Ioan Micu Moldovanu biserica unită a Românilor a pierdut un puternic stâlp, istoria românească s'a îmbogățit de o nouă strălucire. În vezi pomenirea lui.

Vasiliu Goldiș.

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și va ieși de sub tipar nu peste mult. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informații prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale vitejiei românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, distractive.

Toți cei ce voiesc să aibă acest calendar pe masă să nu zăbovească, ci să și-l aboneze în grabă la administrația „*Românului*”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut cari au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră de cu vreme să și-l aboneze și astfel administrația să le păstreze exemplarul.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

O VESTE BUNĂ. Vestim cu plăcere pe abonații și cetitorii noștri că începând cu acest număr ziarul „*Românul*” va apare zilnic de aici încolo cu opt pagini. Suntem hotărâți să înfruntăm greutățile materiale și să creștem aceste condiții de îmbunătățire pentru a satisface cât mai complect exigențelor de îndrumare și de informare a opiniei noastre publice. În același timp, sperăm că publicul cetitor va ști prețul aceste jertfe și va căuta să răspândească organul pretutindeni printre toate păturile noastre sociale.

Știri din România. Autoritățile austro-ungare au deschis și punctul de frontieră Ghimeș, astfel că n'au mai rămas închise decât punctele de frontieră Vârciorova și Burdujeni.

— Guvernul român are intențiunea să aprobe emiterea de către Banca Națională a noui bilete de bancă în sumă de 200 milioane, stocul monetar scotindu-se în cereale.

— *D. G. Crețeanu*, ministrul României la Madrid, a plecat la postul său.

— *D. Georgescu* consul general al României la Monastir, a sosit în capitală.

— Pe când mai mulți cărași români transportau porumb cu căruțele dela Vârciorova la Orșova, artileristii sârbi au tras un foc de tun asupra lor ucigând trei țărani și rănind pe al patrulea.

— Colonelul de stat major rus, *Borici*, venind din Petrograd, a sosit în Iași.

— „*Monitorul Oficial*” nr. 126, publică actul constitutiv și statutele societății anonime „*Fabrica de munițiuni și arme din București*”.

— După o statistică făcută de C. F. R. sunt în gărlile române depozitate, pentru export, 18.000 vagoane.

— Casa regală, a anunțat pe d. *Gh. Mărzescu*, primar al orașului Iași, că în ziua în care se va oficia serviciul religios la Curtea de Argeș pentru un an, primăria de Iași va distribui săracilor din circumscripția sa, suma de lei 30.000 lăsați de defunctul rege, prin testamentul său.

Din Brașov. Ni se scrie: Joi în 3 Sept. v. la orele 3 d. a. directorul școlilor secundare române d. *Virgil Onițiu*, asistat de profesorii școlilor, a deschis noul an școlar.

Colurile dureroase lăsate în corpul profesoral prin moartea profesorilor eroi: Dr. A. Bogdan, D. Nistor și V. Micula, precum și absența atâtor școlari din clasele superioare, chemați sub drapel, au dat inceperii inaugurării acestui an școlar o notă deosebit de tristă.

Vorbirea convingătoare și atât de bogată în îndemnuri sănătoase a dlui *Onițiu* însă, a știut risipi descurajarea evidențiând datoria, mai potențată ca în alți ani, a celor care nu au fost chemați să apere cu arma patria și tronul.

Fapt foarte îmbucurător e, că deși în Brașov domnește azi o scumpete nemaipomenită*) numărul elevilor nu numai că nu a scăzut, ci e mai mare ca la aceeași dată din anul precedent, mai ales în clasele inferioare.

Încă o dovadă de jertfe enorme ce sunt în stare să le aducă atât intelectualii, cât și țărani noștri pentru-ca să și poată crește copiii după dorul inimii lor.

*) O pâne care mai nainte era 40 fil. azi e cor. 1.20. Un chilogram de carne de porc cor. 5.60. Un litru de prune 60 fil. etc.

S'au înscris până acum peste 350 de elevi (gimm. și reale).

Internatul școalelor încă e mai împopulat ca în anul trecut, cu toate că s'a urcat taxa dela 700 la 800 cor.

Se crede că în curând vor fi ocupate toate locurile, fiindcă azi ies mai ieftin părinții cari își dau băieții în internat, decât cei cari și-i plasează afară de internat. Și unde mai pui liniștea sufletească de a-i ști supraveghiați! — N.

Alecsandri în franțuzește. Ziarul bucureștean *L'Eclair des Balkans* dela 18 Sept. ne aduce vestea că eminentul profesor francez d. Ch. S. Léautey a publicat la Socec o carte bună: *Quelques vers de V. Alecsandri*. Traducerea ne spune *L'Eclair des Balkans* este reușită. Léautey este un literat de bun gust, cunoaște nu numai limba patriei sale de adopțiune ci și sufletul românesc. Se explică astfel succesul traducerilor celor câteva poezii.

Moștenitorul pe câmpul de războiu italian. Se anunță din Innsbruck: Moștenitorul, arhiducele Carol Francisc Ferdinand a petrecut zilele din urmă pe frontul din Tirol.

Trecerea în sbor a 2 aeroplane peste T-Severin. „Ziua” află din T-Severin: Vineri, 4 Sept. v., pe la orele 9 dim. au trecut în sbor deasupra orașului Severin 2 aeroplane sistem „Taube” (?) luând direcția înspre Bulgaria. Asupra lor s'au tras numeroase focuri de către soldații din reg. 17 și 57 infanterie, 1 roșiori, precum și numeroase salve de tun de către artileria sârbă dela Tekia.

Ambele aeroplane sburând la o înălțime considerabilă n'au putut fi atinse.

A. S. R. principele Carol al României va fi înaintat la gradul de maior, comandant al batalionului 2 de vânători „Regina Elisabeta”.

Inaintarea la noul grad se va face cu prilejul împlinirii celui de-al 23-lea an de viață, care va avea loc în ziua de 3 Octombrie viitor. A. S. regală s'a născut la 3 Octombrie 1893.

Moarte de erou. Primită trista veste de pe teatrul de război din Poionia-rusească ca harnicul învățător și de toți iubit și stimat, cari l-au cunoscut, ce a servit la reg. 64 de infanterie din Orăștie, **Ioan Pârva a murit moarte de erou în 22 August st. n. la orele 12 din zi, în luptele grele dela Ivangorod.** A fost un învățător de model, care a funcționat în comuna sa natală *Dupăpiatră* (lângă Abrud), fiind adevărat apostol al tinerimii, până când a fost chemat la mobilizare anul trecut, de atunci neîntrerupt a gustat din paharul suferințelor, până la ceasul morții, când Dumnezeu l-a chemat la o viață mai bună, mai ferioasă împreună cu alții mulți, făcându-și și aci datorința către tron și patrie.

A fost înmormântat de camarazii săi: *Solomon Budoiu-Deleanu, Alexandru Costa, Sidor Dănilă, Ioan Vlad, Lung Romulus și Ioan Szabó.*

Dormi în pace eroule mare, că de-a ta umbră dușmanii se tem!

Il deplâng soția sa nemângăiată cu cei 2 copilași, părinți, rude, precum întreagă tinerimea, amici și cunoscuți, aflând despre trista soarte.

Grindină în comitatul Aradului. În comunele Ghioroc și Miniș de lângă Arad s'a deslănțuit ieri o grindină, care a dăinuit mai multe minute, pricinuind mari pagube în viile ce se afla în fața culesului.

În zilele trecute — după cum se anunță — în Petrojeni a nins, ceea ce a provocat o răcire a temperaturii și în împrejurimile Aradului.

Moștenitorul Rusiei va fi numit regent. Se anunță din Stockholm: Moștenitorul Rusiei va primi în zilele cele mai apropiate titlul de regent. Lângă moștenitorul-regent va fi atașat, în locul țarevnei, mama țarului.

Nărav urât. Citim în „Telegraful Român”: Ziarul clujan, „Ujság” primește din Sibiu o scrisoare, în care se afirmă, că Maghiarii sibiieni au rămas deplin indignați, din cauză că la „Serbarea steagurilor”, organizată în scop filantropic sâsesc în 12 Septembrie n., s'au vândut pe străzile noastre toate felurile de steaguri, până și românești, numai curat ungu-rești nu s'au văzut. Drept „dovadă” corespondentul trimite redacției un mic tricolor românesc din 12 Septembrie și altul dela marina comună. Domnii redactori clujeni, cari nu vreau

să știe, că în orașul nostru fâlfăie culorile românești ardelenne pe numeroase edificii, declară pur și simplu, că unul din stegulețele primite „înfățișează culorile oficiale ale statului român”. Apostrofează apoi rău pe Sași pentru al doilea steguleț și cere „intervenirea”... — Nu discutăm în chestiune, ci ne mărginim a pune modesta întrebare: Societatea maghiară sibiană nu crede oare, că ar fi timpul potrivit să pună la reson persoana aceea, care prin știri neadevurate și tendențioase împiedecă buna armonie între cetățenii de diferite limbi ai acestui oraș și întărâtă pe unii în contra altora? Nu crede oare societatea numită, că astfel de persoane n'ar avea loc în mijlocul ei, că, pe câtva timp cel puțin, ar trebui boicotate?

Aviatorii ruși din Novo-Georgevsk. „Le Temps” este informat din Petrograd că cei opt aviatori ruși rămași în Novogeorgevsk la 18 August au reușit, în preajma capitulației, să se ridice în aer, împotriva unei furtuni care-i sbiciuia și a focurilor asediatorilor, ducând cu ei steagurile și documentele garnizoanei. S'au oprit la Brest-Litovsk. — (Gazette de Lausanne).

Schimbul al treilea de greu răniți francezi și germani. „Gazette de Lausanne” are în numărul din urmă (dela 16 Sept.) următoarea informație: Al treilea schimb de greu răniți se va începe în 20 Septembrie. Se vorbește, că deocamdată vor fi transportați 1200 de Francezi și 400 Germani. Întâiul tren de invalizi va pleca din Constanța la 20 Sept., al doilea la 23, al treilea la 26, al patrulea la 29 Sept., și ultimul la 2 Octombrie. Trenurile cari vor transporta pe invalizii germani vor pleca din Lyon în dimineața aceluiași zile.

Redeschiderea frontierei austro-elvețiene. Citim în cotidianul „Gazette de Lausanne”: De azi dimineață 16 Sept n., în urma unui ordin venit din Viena, frontiera austro-elvețiană, care a fost închisă de mai multe zile pentru călătorii din Austria pentru Elveția, a fost deschisă și numeroaselor persoane cari așteptau la Feldkirch li s'a permis să intre în Elveția. Circulația trenurilor este normală.

Mortalitatea în Germania. *Vorwärts* publică cifra cazurilor de mortalitate în Berlin în lunile din urmă și constată că a depășit cifra nașterilor, ceea ce nu s'a mai întâmplat până acum niciodată.

Ziarist german social-democrat condamnat la închisoare. Tribunalul din Elberfeld a condamnat la trei luni închisoare pe publicistul german social-democrat *Otto Niebuhr* care a consacrat păcii un număr din revista sa *Morgenrot*.

Ultima oră.

România intră în războiu.

Consfătuiri importante în București. — România a refuzat transitul munițiilor pe seama Turciei. — România va intra în războiu când Serbia va fi atacată de Germania.

Ni se telegrafiază din București:

Luni, 7/20 Septembrie, a avut loc un consiliu de miniștri sub președinția dlui I. I. C. Brătianu, prim-ministru și ministru de războiu.

La acest consiliu au luat parte și cei doi președinți ai corpurilor legiuitoare.

Miniștrii francez și rus de aici au avut o lungă întrevvedere cu d. I. I. C. Brătianu, președintele consiliului de miniștri.

M. S. regele și-a întrerupt rapid călătoria întorcându-se în capitală. Sosit în capitală M. Sa regele a avut o consfătuire de două ore cu d. I. Brătianu.

„Wiener Presse” scrie: „După părerea cercurilor diplomatice mobilizarea bulgară e de o foarte mare importanță. În urma declarațiilor

nilor noastre liniștitoare, România e deocamdată liniștită. O schimbare nu e de așteptat sub regimul dlui Brătianu. Schimbarea guvernului atârnă dela voința regelui.

Se anunță din Rotterdam: „Times” află dela corespondentul său din Sofia:

România e ferm hotărâtă să se împotrivească oricărei încercări de a i se viola (vătăma) teritoriul ei. Guvernul dlui Brătianu în mod hotărât a respins cererea puterilor centrale ca România să permită transitul de material de războiu pe seama Turciei.

În cazul când Serbia ar fi atacată de Germania, România va interveni nepermițând ca puterile centrale s'o strivească.

BULGARIA ÎN MOMENTUL HOTĂRITOR.

Sofia. — „Echo de Bulgarie” scrie: Regele a primit în audiență pe d. Jekoff, ministru de războiu. Moștenitorul de tron, printul Boris a vizitat pe d. Radoslavoff cu care a avut o lungă întrevvedere.

Sofia. — Primul-ministru a declarat delegațiunii agrarilor, că guvernul a pășit pe calea ce duce spre unirea tuturor Bulgarilor. Guvernul a hotărât să uzeze de toate mijloacele pentru înlăturarea acestui ideal.

CONSILIU DE COROANĂ LA KRAGUJEVATZ.

Niș. — Regele Petru a plecat dela Topola la Kragujevatz, unde va presida un consiliu de războiu, care va fi urmat de un consiliu de coroană.

SFORȚĂRI COLOSALE.

Atena. — Ziarele publică o știre neconfirmată (neîntărită) că ministrul Franței s'ar fi prezentat la d. Venizelos, căruia i-a cerut, afirmative, permisiunea de a putea debarca trupe franceze, engleze și italiene la Salonic. Se știe, că d. Venizelos a primit cu rezerve această notă a ministrului francez, dsa necomunicându-i numitului ministru nici învoirea dar nici refuzul guvernului grec.

Atena. — Oficial se anunță, că aliații au debarcat trupe extraordinar de mari în peninsula Gallipoli. După toate presemnele, încă în zilele acestea se va începe lupta hotărâtoare, pe care le-o impune aliaților chiar și vremea înaintată. Anume, la începutul lui Octombrie nu reușesc să ocupe peninsula Gallipoli, aliații vor fi siliți să-și amâne operațiunile până la ei vor fi siliți să-și amâne operațiunile până la primăvară.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POSTA ADMINISTRATIEI

Au plătit abonamentul următorii: Ștefan Comloșan, Sănnicolaul-mare 4 cor. pe 1915; d. George Zmântână, Băcăinț 2 cor. până la 31 Dec. 1915; d. Leonte Crișan, Băcăinț 8 cor. până la finea anului 1915; d. Nicolae Golea, Hălmăgel 4 cor. până la 31 Decembrie 1915; d. Axente Buța, Șimon 2.50 cor. până la 31 Decembrie 1915; d. Samuil Lazarescu, Jidani 2 cor. până la 31 Dec. 1915; Minerva Vorțan, Mercina. Am primit 7 cor. în abonament până la 30 Septembrie a. c.

Mulțămită publică.

Tuturor cunoscuților și pretenilor cari au luat parte la înmormântarea neuitatei noastre soție, mamă

Iustina Covrig n. Macelar

precum și celor ce prin scris au grăbit a ne mânăla în durerea noastră nemărginită, le exprimăm pe această cale sincera noastră mulțămită.

Sibiu, 20 Sept. 1915.

Iuliu Covrig și familia.

Co. 2510

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**

RENUMITELE

GHETE TURULCONDUC
PRETUTINDENI

„TURUL”

FABRICĂ DE GHETE SOC. PE
ACȚII TIMIȘOARA

Cea mai mare fabrică de ghete
în monarhie.

130 sucursale proprii.
Anual se fabrică 900.000 perechi.
1200 muncitori și impiegați.

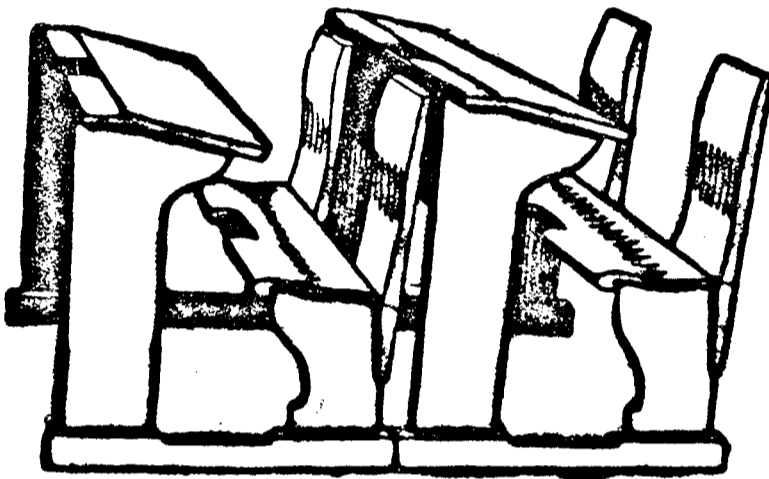
Magazin sucursală:
ÎN ARAD.
în Palatul Minorităților
bulev. Andrassy nr. 13.

**In atențiunea
negustorilor!**

Acoperirea trebuințelor de
cocoladă și zaharicale pen-
tru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Hel-
ler, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrassy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ca 2270)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de seale și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 762

APEL!

Atrag atențiunea on. mei mușterii
și a publicului ce vrea să cumpere
monumente mormântale asupra
faptului că deși amândoi proprie-
tarii firmei suntem sub arme,
întregul nostru personal continuă
să lucreze neturburat sub con-
ducerea personală a dlui Alexandru
Draszyll, conducătorul firmei no-
stre de pietrărie. Practica lui de
27 ani în această branșă e ga-
ranță suficientă, să putem satis-
face și în viitor toate așteptărilor
și să putem executa toate lucrările.

: Serviciu prompt! :
Prețuri foarte ieftine!!!
Pentru fiecare lucrare garantează 20 ani!
Rugând binevoitorul sprijin
semnez cu deosebită stimă

**MENRATH
și STEINER**

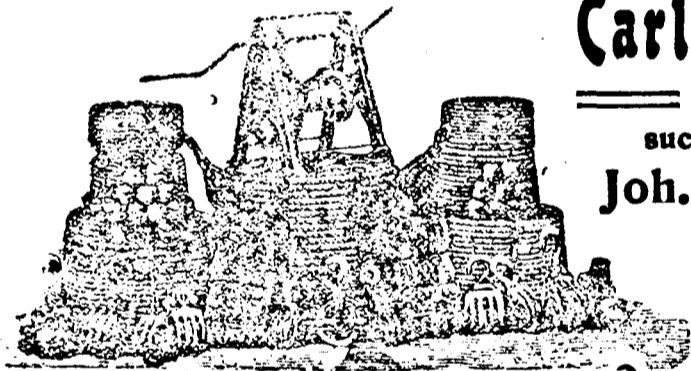
comercianți de pietri mormântale și pietrari.
Arad, Józseffőherceg-u. 11.

Carl Stürner

funar
succesorul lui

Joh. Ongert's**SIBIIU**

Hermannstadt
Saggasse 22.

■ Oferă lucrări de cânepă curată: funii pentru transmisiuni, funii pentru care, legătoare, ștreanguri, căpește, cingătoare ațe pentru rolete, ață pentru sacl etc.

■ MARE ASORTIMENT DE AȚE ȘI FUNĂRII. ■

Revanzătorii primesc rabat!

Su 2069

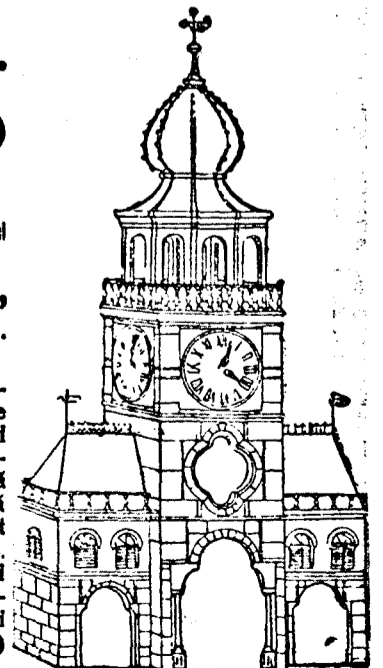
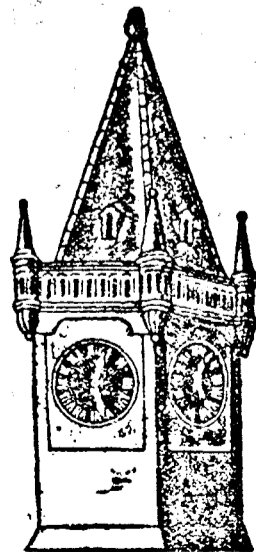
CEASURI PENTRU BISERICI.**SZÁNTHÓ
GYULA**

fabrică de ceasuri pentru biserici

NAGYVÁRAD,

Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru bise-
rici cari se trag odată pe
săptămână, odată la 8 zile și
odată la zi, durabile și pre-
cise. Prețuri ieftine. Fabrică
cu putere electrică. Garanție
pe mai mulți ani. Prețurile
la dorință se trimite gratis.
Plăci (tabla) pentru ceasuri
cari luminează noaptea, exe-
cutate admirabil. — Prețuri
ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cath.